

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM
ÉLELMISZERLÁNC-FELÜGYELETI FŐOSZTÁLY

**Beszámoló a Növényvédelmi Bizottság
2016. április 22-i, a Földművelésügyi Minisztériumban megtartott üléséről**

Az ülést Szalkai Gábor főosztályvezető-helyettes (FM, Élelmiszerlánc Felügyeleti Főosztály) a Növényvédelmi Bizottság elnöke nyitotta meg, Görög Róbert növényvédelmi szakreferens (FM, Élelmiszerlánc Felügyeleti Főosztály) a titkári teendőket látta el.

Elnök úr tájékoztatta a Bizottság tagjait, hogy 2 éves megbízatásuk lejárt és az új megbízó levelek technikai okok miatt nem készültek el, mivel a delegáló szervezetek egy része késve küldte meg az általuk jelölt személy nevét.

FM által kinevezett tagok:

Földművelésügyi Minisztérium (FM)	Szalkai Gábor elnök, Görög Róbert titkár, Kristóf Teodóra Fata, Bori Gábor Krisztián, Bakó Botond Zoltán
Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI)	Horváth Ivett
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)	Jordán László elnökhelyettes, Dr. Tőkés Gábor, Gábrriel Géza, Dr. Ripka Géza, Dr. Szerleticsné Dr. Túri Mária
Nemzeti Agrárkutató és Innovációs Központ (NAIK)	Dr. Székács András
Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara (MNMNK)	Dr. Tarcali Gábor, Benécsné Dr. Bárdi Gabriella
Gabonatermesztők Országos Szövetsége (GOSZ)	Petőházi Tamás
Magyar Növényvédőszer és Műtrágya Kereskedők Szakmai Egyesülete (MNKSZE)	Tánczos László
Országos Magyar Méhészeti Egyesület (OMME)	Tóth Péter
Greenpeace Magyarország Egyesület	Simon Gergely

Meghívott szakértők

Földművelésügyi Minisztérium (FM)	Érdiné Dr. Szekeres Rozália, Kőrösi Levente, Dr. Fejes Ágnes
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)	Dr. Repkényi Zoltán, Rónai Anna
Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK)	Benedek Borbála
Növényvédőszer-gyártók és Importőrök Szövetsége Egyesület (NSZ)	József Csilla, Kratancsik Elvira, Csorba Csaba
FruitVeb	Hunyadi István
Greenpeace Magyarország Egyesület	Tömöri Balázs
Országos Magyar Méhészeti Egyesület (OMME)	Bross Péter
Országos Közegészségügyi Központ (OKK)	Kiss-Szarvák Ildikó, Dr. Kocsis Zsuzsanna
Vetőmag Szövetség	Polgár Gábor
	Dr. Bardócz Zsuzsanna, Majoros Máté

A Bizottság ülésén 18 tag vett részt. A hazai növényvédelmi- és agrárkutató személyiségei, az innovatív fejlesztés és kereskedelem, a szakigazgatás, az érdekvédelmi, a civil szervezetek és a termelők is képviseltették magukat. A 2014-től szavazati joggal rendelkező Greenpeace Magyarország, az Országos Magyar Méhészeti Egyesület (OMME), a Gabonatermesztők Országos Szövetsége (GOSZ) és az egészségügyért felelős miniszter delegált képviselői és a meghívott szakértők is aktív részvételükkel segítették a munkát.

Az ülés napirendjén több olyan téma szerepelt, melyek széles körben ismertek, így szó volt a glifozát hatóanyag emberekre és környezetre, a neonikotinoid hatóanyagcsoport méhekre gyakorolt feltételezett hatásairól.

1. A feltételezhetően hormonrendszer károsító (endokrin diszruptor) növényvédő szerek jelentette veszélyek megvitatása az élelmiszerlánc vonatkozásában.

Az első előadó is hasonló jelentőségű témában tartotta meg előadását, **Kiss-Szarvák Ildikó (OKK)** a hormonháztartást károsító anyagok (ED) veszélyeiről beszélt. Sürgető az uniós szintű definíció, azonosítás, vizsgálati módszerek, kockázatkezelési intézkedések mihamarabbi kidolgozása. A **NÉBIH képviselője** biztosított mindenkit, amennyiben a hatóanyag megújítási eljárás során az adott hatóanyagról bebizonyosodik, hogy hormonháztartást károsító hatása van, az úgynevezett kizáró „cut off” kritérium miatt már nem kaphat további engedélyt a készítmény. A **Növényvédelmi Bizottság** várja az Európai Uniótól ezen anyagok tudományos alapokon nyugvó meghatározását. Tekintettel arra, hogy mind a növényvédő szerek, mind a biocid készítmények engedélyezését érinti a folyamat, alapvető, hogy a valós veszélyeket tükröző, a gyakorlat számára is alkalmazható szabályozás minél előbb elfogadásra kerüljön.

Az **OMME** részéről felmerült bizonyos gombaölő szerek neonikotinoid hatóanyagú rovarölő szerrel együtt történő felhasználásakor fellépő szinergista hatása, mely kockázatos lehet a méhekre nézve. Kéri az adott készítmények engedélykiratának módosítását. A kérdéses hatóanyag kombinációk az acetamiprid+tebukonazol és a tiaklopid+acetamiprid. A **NÉBIH** szakértője felhívta a figyelmet, hogy a feltételezett szinergista hatást szabadföldi vizsgálatokkal is alá kell támasztani. A **Bizottság** kéri a **NÉBIH**-et és az **OMME**-t, hogy állítsák be a szükséges vizsgálatokat. Az eredmények tükrében a növényvédő szer engedélyező hatóság (**NÉBIH**) felülvizsgálja az érintett készítmények felhasználási előírásait.

2. A glifozát hatóanyagú növényvédő szerek használatának nemzetközi és hazai tapasztalatai.

Az ülés **Dr. Székács András (NAIK)** előadásával folytatódott, melyben a glifozát és készítményeinek környezeti-toxikológiai hatásait mutatta be. Kiemelte, hogy egyes vizsgálatokban a formázó anyagok sokkal toxikusabbnak bizonyultak (polietoxilált zsíramin; POEA), mint maga a hatóanyag, mely aggodalomra adhat okot, így szigorúbb nemzeti szabályozás alá kellene esni a segédanyagoknak is. Az **Országos Kémiai Biztonsági Intézet** is végzett ilyen jellegű vizsgálatokat Glyalka és Roundup termékekkel. Megfigyeléseik szerint a segédanyag sejt toxicitása tízszer magasabb volt, mint a hatóanyagé. **Dr. Bardócz Zsuzsanna** táplálkozástudományi szakértő hozzátette, ha a szer kijuttatás után bekerül a talajvízbe, onnan a felszíni vizeken és az ivóvízen keresztül az emberi testbe jut, és a bélbaktériumokra lehet hatással.

Heves vita alakult ki a hatóanyag létjogosultságáról. **A termelők és a növényvédő szer gyártók képviselői** nyomatékosan felhívták a figyelmet, hogy a glifozát a nehezen irtható, mélyen gyökerező évelő növények ellen nyújt megoldást és számos esetben (pl. tarlókezelés)

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal honlapján elérhető a növényvédő szerek hivatalos adatbázisa.

Itt a szükséghelyzeti engedélyek is megtalálhatóak:

<https://novenyvedoszer.nebih.gov.hu/Engedelykereso/kereso>

nincs hatékony alternatívája. Felhasználási módja pedig sok esetben eltér a nyugat-európaiól vagy USA-belitől, ezért az ott megfogalmazott félelmek nem biztos, hogy hazánkban is megalapozottak. A kérdést szerintük főként technológiai oldalról kéne vizsgálni. A glifozát hatóanyag alapját képezi a legelterjedtebb genetikailag módosított herbicid-toleráns növények termesztéstechnológiájának is. Az ilyen GM technológia Magyarországon tiltott, Európában sem elterjedt, ezért a glifozát kivonása az európai GM termesztésre gyakorolt hatás szempontjából értelmetlen, a hagyományos mezőgazdaság szempontjából viszont kifejezetten káros lenne. Vannak olyan területek, mint például a glifozát betakarítás előtti kiszáritás céljából való használata (deszikkálás), ahol csökkenthető, vagy akár elhagyható lenne a felhasználás, hisz rendelkezésre állnak más hatóanyagok is.

A **Greenpeace delegáltjai** a Nemzetközi Rákkutatási Ügynökség (IARC) eredményeire alapozva veszélyes, rákkeltő anyagnak nevezték a glifozátot és teljes tilalmat szeretnének elérni. A **NÉBIH képviselője** erre reagálva elmondta, hogy Németország, mint jelentéstevő tagállam és az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) sem javasolták a glifozát osztályozását karcinogenitásra (daganatkeltő hatás), valamint mutagenitásra (örökítő anyag megváltozását előidéző hatás) és nem tekinti a hatóanyagot a hormonális károsítónak sem. A magyar engedélyező hatóság számára az EFSA álláspontja a mérvadó. Ezen felül az IARC elsősorban az általa megtalált szakirodalmi adatokból indul ki és saját kritériumrendszere szerint értékeli. Ezen cikkek jelentős része nem vehető figyelembe engedélyezési célra, mert nem biztosított a vizsgálati minták azonosítása, hiányoznak a nyers adatok és a vizsgálati körülmények nem az előírásoknak megfelelőek.

A **Bizottság tagsága** egyhangúlag elfogadta, hogy a következő ülésre - függetlenül az EU döntésétől - készüljön közös javaslat a Magyarországon forgalomban lévő glifozát hatóanyagú növényvédő szerek felhasználásának korlátozásáról (pl. új forgalmi kategóriába sorolás, képesítéshez kötés, szer használatának korlátozása közterületeken, deszikkálásra való felhasználás tiltása).

3. A neonikotinoid növényvédő szer hatóanyag csoport felfüggesztésével kapcsolatos tapasztalatok.

A neonikotinoidokkal kapcsolatos napirendi pontot **Jordán László** elnök-helyettes előadása vezette be, melyben a hatóanyagcsoport 2 éves felfüggesztésének következményeit mutatta be, kiemelve, a kétéves moratórium elteltével semmilyen olyan új információ nem látott napvilágot, amely szerint a korlátozásoknak köszönhetően javult volna a méhegészségügyi helyzet. Ezzel szemben a korlátozások egyetlen látványos hatása az volt, hogy jelentősen megnőtt az állománykezelésre használt, valamint a talajfertőtlenítő szerek forgalma. Míg 2012-ben 1,6 millió kg, 2013-ban 1,4 millió kg rovarölő szert forgalmaztak Magyarországon, addig 2014-ben 3,6 millió kg-ra nőtt a forgalom. A talajfertőtlenítő készítmények forgalma 1,5 millió kg-mal nőtt! Közel háromszorosára (127 ezer kg-ról 320 ezerre) nőtt a méhekre veszélyes klórpirifosz hatóanyag felhasználása.

A NÉBIH 2016-ban szükséghelyzeti engedélyt adott ki a hatóanyagok csávázással történő alkalmazására kizárólagosan a vetőmagtermesztésre. Az engedély 32 000 hektárra szólt, a tényleges vetés kevesebb, mint 8000 ha-on történt meg. A hatóság az Országos Magyar Méhészeti Egyesülettel együttműködik, és a vetések elvégzése után tájékoztatja a területek pontos helyszínéről. Az **OMME képviselői** szerint az a fő gond, hogy ezen hatóanyagok hosszú távon károsítják, gyengítik a méheket. Ebben a témában is heves vita alakult ki, a résztvevők a hatványozott környezetterhelést, a méhészeti és termelői oldalról más-más okok miatt fellépő közvetlen többlet költségeket hangsúlyozták. A **Greenpeace képviselői** a

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal honlapján elérhető a növényvédő szerek hivatalos adatbázisa.

Itt a szükséghelyzeti engedélyek is megtalálhatóak:

<https://novenyvedoszer.nebih.gov.hu/Engedelykereso/kereso>

neonikotinoidokon túlmenően a klórpirifosz korlátozását is sürgetik. Számos hozzászólásban elhangzott, amíg nincsenek megalapozott eredmények, addig mindkét oldal érveit figyelembe kell venni. Elnök-helyettes úr ígéretet tett, ha bebizonyosodik a negatív hatás, a NÉBIH haladéktalanul megteszi a szükséges lépéseket.

Az óvatosság elve alapján további vizsgálatok szükségesek a hatóanyagcsoport értékelésének lezárásához, tisztázandó, hogy a csávázószer a növényeken keresztül hatnak-e a méhekre, és ha igen, milyen módon. A méhészetek létfontosságú szerepet töltenek be az ökológiai egyensúly fenntartásában is, és kiváló minőségű méhészeti termékekkel látják el a fogyasztókat, ennek megfelelően kiemelt figyelmet kell szentelni a méhek és egyéb beporzók védelmének biztosítására.

A növényvédő szer gyártók és kereskedők képviselői felhívták a figyelmet arra, hogy a beporzó szervezetek magasabb rendű szabadföldi vizsgálatának beállítása nehézségekbe ütközik, mivel az ezzel kapcsolatos követelmények az új Bee Guidance elfogadásáig nem tisztáztak, így elfogadhatóságuk az értékelés során nem biztosított.

Az egyes szakterületekről érkező delegáltak közötti véleménykülönbség továbbra is fennáll, nem sikerült egységes álláspontra jutni a korlátozás környezeti és méhegészségügyi hatásait illetően.

A Bizottság tagjai között egyetértés alakult ki abban, hogy azokon a területeken, ahol neonikotinoid hatóanyagú csávázószerrel kezelt vetőmagot vetettek, vizsgálni kell a méhek egészségügyi állapotát és az egyeztetést az újabb tudományos eredmények ismeretében folytatni kell.

Elnök úr köszönetet mondott az elmúlt 5 év során tanúsított konstruktív együttműködésért, bízván a további hathatós párbeszéd folytatásában. A Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési Terv jövő évi felülvizsgálatában való hasonló eredményes együttműködés reményében zárta az ülést.

Görög Róbert
titkár